

การประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมต้น
The Evaluation on the District Chief
Officer Student Training Curriculum

วิทยานิพนธ์

โดย

นายชัยรัตน์ พรหมบุบผา

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เพื่อเป็นส่วนประกอบของการศึกษาระดับมัธยม

พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2538

วิทยานิพนธ์ : การประเมินหลักสูตรการศึกษาอบรมนักเรียนนายอำเภอ
The Evaluation on the District Chief
Officer Student Training Curriculum

โดย : นายชัยรัตน์ พรหมบุบผา

Mr. Chairat Promboobpa

นักศึกษาคณะพัฒนาสังคม ภาคพิเศษ กทม. รุ่นที่ 1 รหัส 530341008

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาแล้ว
เห็นว่า สมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต
(พัฒนาสังคม) ได้

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ลงนาม.....ประธาน
(อาจารย์วิชัย รูปขำดี)

วันที่ 19 พฤษภาคม 2538

ลงนาม.....ที่ปรึกษา
(ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ)

วันที่ 19 พฤษภาคม 2538

ลงนาม.....ที่ปรึกษา
(อาจารย์ชัยณรงค์ วิริยะศรีสุวัฒนา)

วันที่ 19 พฤษภาคม 2538

ลงนาม.....ประธาน
(อาจารย์วิชัย รูปขำดี)

วันที่ 12 มิถุนายน 2538

ลงนาม.....กรรมการ
(ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ)

วันที่ 12 มิถุนายน 2538

ลงนาม.....กรรมการ
(อาจารย์ชัยณรงค์ วิริยะศรีสุวัฒนา)

วันที่ 12 มิถุนายน 2538

คณะพัฒนาสังคมอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์.....คณบดี

(สากล จริยวิทยานนท์)

วันที่ 6 พฤษภาคม 2538

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ : การประเมินหลักสูตรการศึกษาอบรมนักเรียนนายอำเภอ
The Evaluation on the District Chief Officer
Student Training Curriculum
โดย : นายชัยรัตน์ พรหมบุบผา
ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)
วิชาเอก : การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม
ปีการศึกษา : 2538

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลความเหมาะสมของหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนนายอำเภอในด้าน 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) สาระสำคัญของหลักสูตรด้านเนื้อหาของหลักสูตร ส่วนที่อบรม เอกสารการอบรม และสวัสดิการด้านที่พัก อาหารและการบริการห้องสมุด 3) การดำเนินการอบรม และ 4) การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาอบรมตามหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยตามแนวการประเมินผลหลักสูตรที่ได้จากการประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ข้าราชการสังกัดกรมการปกครองและต่างสังกัดที่จบหลักสูตรนักเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ 32 ปี พ.ศ. 2535 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และได้รับแบบสอบถามคืนมา 66 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.49 ของผู้เข้ารับการอบรม

ผลการศึกษาสรุปว่า ในทัศนะของผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ชัดเจนไว้ชัดเจน และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม และหน่วยงานที่ผู้เข้าอบรมปฏิบัติอยู่ ตลอดจนมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในระดับค่อนข้างมาก และนอกจากนี้ยังมีความเป็นไปได้มากในทางปฏิบัติด้วย

ในด้านโครงสร้างของหลักสูตรและเวลาที่ใช้แต่ละวิชานั้น แม้ว่าจะส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมแล้วก็ตาม แต่ผู้เข้าอบรมส่วนหนึ่งเห็นว่าควรมีการปรับเวลาของบางหมวดวิชาเพิ่มขึ้นและบางหมวดวิชาให้ลดลง หมวดวิชาที่ให้ปรับเวลาเพิ่มขึ้นได้แก่ หมวดวิชานโยบายและแผน หมวดวิชาการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม หมวดวิชาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมวดวิชาการบริหารงานของ

รัฐในหน้าที่นายอำเภอ และหมวดวิชาความรู้พิเศษ (วิชาคอมพิวเตอร์และวิชาการศึกษาดูงานในต่างประเทศ) ส่วนหมวดวิชาที่ควรลดเวลาลง ได้แก่ หมวดวิชาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย และหมวดวิชาความรู้พิเศษ (วิชาการฝึกอบรมหลักสูตร ผบ.ร้อย อส.) และจากการเสนอให้เพิ่ม-ลดเวลาเหล่านี้ ถ้าหากปรับทุกหมวดวิชาแล้ว เวลาที่ใช้ในการอบรมทั้งหมดยังอยู่ในกรอบเวลาเดิม คือประมาณ 7 เดือน ซึ่งผู้อบรมส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมแล้ว

ในด้านเนื้อหาหลักสูตรผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าควรปรับปรุงให้มีเนื้อหาที่ทันสมัยสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะเนื้อหาที่จะส่งเสริมความรู้เรื่องการบริหารงานแผนใหม่ ให้มีแนวคิดกว้างไกลทันสมัยและริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่งนายอำเภอ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ในทุกหมวดวิชาและในด้านของเอกสารที่ใช้ประกอบการอบรมนั้นมีความเพียงพอ มีเนื้อหาสาระ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง ส่วนด้านสถานที่อบรม วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนด้านที่พักและอาหารส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับที่พอใช้ ซึ่งควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ส่วนในด้านการให้บริการห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ดี เอกสารมีความเพียงพอ แต่ควรมีหนังสือที่ทันสมัยและหามาเพิ่มอยู่ตลอดเวลา

ในด้านการดำเนินการอบรมผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับความรู้ ประสบการณ์มากขึ้นและด้านวิทยากรบรรยายนั้นส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ในระดับพอใช้ ส่วนระบบการประเมินผลส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่ค่อยมีความยุติธรรม

ในด้านการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าทุกหมวดวิชาได้นำไปใช้จริงค่อนข้างมาก แต่ในหมวดวิชาความรู้พิเศษบางวิชาได้นำไปใช้ค่อนข้างน้อย ซึ่งก็มีความสัมพันธ์กับลำดับความสำคัญของหมวดวิชาต่าง ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ 1) หมวดวิชาการเสริมสร้างคุณลักษณะนักปกครอง 2) หมวดวิชาการบริหารงานของรัฐในหน้าที่ของนายอำเภอ 3) หมวดวิชานโยบายและแผน 4) หมวดวิชาการบริหารและการปกครอง 5) หมวดวิชาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 6) หมวดวิชาการ

(3)

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) หมวดวิชาความมั่นคงและการรักษา
ความสงบเรียบร้อย และ 8) หมวดวิชาความรู้พิเศษ ดังนั้น จึงควรปรับเวลาและ
เพิ่มลดเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มากน้อยให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความ
สำคัญของแต่ละหมวดวิชาที่จะได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด

ABSTRACT

THESIS : The Evaluation on the District Chief Officer
Student Training Curriculum

BY : Mr. Shairat Promboobpa

DEGREE : Master of Arts (Social Development)

MAJOR : Social Analysis and Planning

ACADEMIC YEAR : 1995

The purpose of this research was to evaluate the training program for chief district officer students to find out the clearness of course objectives; the usefulness of the contents; the quality of instructional material; the suitability of the training place, accommodation and board, and library services; the effectiveness of training; and the application of the acquired knowledge to real life situations. (The applied curriculum evaluation guidelines were used to form the evaluation framework) The data were collected by mailing the questionnaires to the officers under the Administration Department and others who completed the thirty-second training program for chief district officer students held in 1992. The total returned questionnaires were 66, or 80.49 percent of the total officers who attended the program.

It was found that the course objectives were clearly written and could fulfil the needs of the trainees and their officers. They were also practical and in line with social needs.

Most respondents found the curriculum structure and the time used for each course suitable. However, some thought it better to reduce the instructional time for some courses and to increase the time for others. Especially, more time should be given to the policy and planning course, the socio-economic development course, the natural resource and environment preservation course for chief district officers and some special courses (e.g. computer and study tour abroad). Less time should be given to the national peace and stability course and some special courses (e.g. the course for trainers of village Neadmen and volunteers)

Most respondents thought the length of the training period (7 months) was appropriate. Only adjustment of instructional time in afore-mentioned courses should be made.

The respondents also suggested that the course contents be updated and be in line with the course objectives. The contents should emphasize modern administrative approaches and ways to improve the quality of life. The trainees should be trained to have vision and initiative and to develop proper attitude and behavior to become good chief district officers. An observation tour should be included in all the courses.

Most respondents found that the instructional material was adequate and practical but the training place, audio-visual aids, accommodation and board was only fair and needed to be improved. The library services were said to be good. Although

there were enough books, the library should always buy new and up-to-date books.

Also, the majority of the respondents thought they learnt a great deal from the training program and the lecturers were capable of transferring the knowledge at a fair level. The evaluation system of each course, however, was not considered to be fair enough.

Most said they could apply the acquired knowledge from nearly all the courses to their work except some special courses. The useful courses ranging from the most to the least were (1) the course for leadership development, (2) the public administration course for chief district officers, (3) the policy and planning course, (4) the management and administration course, (5) the socio-economic development course, (6) the natural resource and environment preservation course, (7) the national peace and stability course, and (8) some special courses. To conclude, the training time for different courses should be adjusted and the contents improved to be in line with the objectives and to be practical for work.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างมาของอาจารย์
วิชัย รูปชวดี ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไขข้อ
บกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งมาโดยตลอด ซึ่งผู้ศึกษาต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง
สูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ อาจารย์ชัยณรงค์ วิริยะศรีสุวัฒนา
ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วย
ความอนุเคราะห์ที่ยิ่งเช่นกัน

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่วิทยาลัยการปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ
จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน ตลอดจนทั้งนักเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ 32 ทุกท่านที่ได้
ให้การช่วยเหลือสนับสนุนให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงโดยสมบูรณ์

บุคคลที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้เขียนไม่อาจละเว้นที่จะกล่าวถึงได้ คือ คุณวิไลวรรณ
พรหมบุบผา ศรีภรรยาของผู้ศึกษา รวมทั้งบุตรทั้งสามคน อันได้แก่ ไวไอลีน ลอแกน
และเอมอมร ซึ่งคอยให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาตลอดเวลา

คำนำ

การพัฒนาองค์การ เป็นแนวความคิดในการบริหารงานในยุคปัจจุบัน ซึ่งยึดถือพฤติกรรมของบุคคลและองค์การเป็นสำคัญ การใช้ความรู้และแนวความคิดทางพฤติกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาดัดเนินกิจกรรมขององค์การ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารองค์การ

วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาบุคลากรของกระทรวงมหาดไทย ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ก่อตั้งมาประมาณ 20 ปีแล้ว แต่เนื่องจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ วิทยาลัยการปกครองมีความจำเป็นจะต้องปรับปรุงในด้านการบริหารการฝึกอบรมและหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการศึกษาอบรมนักเรียนนายอำเภอ ซึ่งถือเป็นหลักสูตรสำคัญ ในการที่จะให้การฝึกอบรมข้าราชการของกรมการปกครองที่จะออกไปดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ซึ่งถือเป็นตำแหน่งสำคัญในส่วนภูมิภาค ที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นอย่างมาก ดังนั้น การกำหนดหลักสูตรเพื่อใช้ในการฝึกอบรมจึงเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการที่จะฝึกอบรมเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นนายอำเภอ เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้ การที่จะทราบได้ว่าการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใดนั้น การนำเครื่องมือที่เรียกว่า "การประเมินผล" มาใช้ในการประเมินผลหลักสูตรดังกล่าวย่อมมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะนำมาซึ่งคำตอบที่ต้องการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เมื่อเป็นดังนี้ ประกอบกับผู้ศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมประจำโครงการการศึกษาอบรมนักเรียนนายอำเภอ มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดติดคลุกคลีอยู่ในโครงการฯ ตลอดระยะเวลาของหลักสูตร จึงเห็นเหมาะสมด้วยประการทั้งปวงและตัดสินใจกำหนดเอาการประเมินผลหลักสูตรการศึกษาอบรมนักเรียนนายอำเภอ เป็นหัวข้อเพื่อทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงเป็นการเสนอแนะทั้งแนวทางการปรับปรุงการบริหารการฝึกอบรม เพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาอบรมนักเรียน

นายอำเภอ ที่คาดว่าจะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาบุคลากรของกรมการปกครอง เพื่อให้สามารถออกไปดำรงตำแหน่งนายอำเภอได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จตามแนวทางนี้ ต้องอยู่ที่การปฏิบัติอย่างจริงจังด้วยความสำเร็จในการประเมินผล หลักสูตรการศึกษาอบรมนักเรียนนายอำเภอ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากวิทยาลัยการปกครอง เจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยการปกครอง คณะอาจารย์ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ประจำโครงการปริญญาโทภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคม (กทม.) รวมตลอดถึงนักเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ 32 ทุกท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คุณประโยชน์อันใด ซึ่งหากจะมีอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศถวาย เป็นราชกุศลแด่ดวงวิญญาณของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุภาพ และเป็นกุศลแด่ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษนักปกครองที่ล่วงลับไปแล้วทุกท่าน แต่สำหรับข้อบกพร่องซึ่งอาจปรากฏมีอยู่บ้าง ผู้ศึกษาขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และหากท่านจะกรุณาให้คำแนะนำเพื่อการแก้ไขจุดที่ผิดพลาดหรือบกพร่อง จะเป็นพระคุณแก่ผู้ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

นายชัยรัตน์ พรหมบงสา